

Att mötas i sårbarheten

Vi lever i en tid av rädsla, eller snarare rädslor. Den kristna ryggmärksreaktionen är att trosvisst citera bibelns uppmaning ”var inte rädd”. Men kanske måste vi först mötas i ett samtal om våra rädslor, där vi erkänner vår sårbarhet?

”Hjälp oss nu att vara ditt svar till dem som saknar vad vi äger i överflöd.” Den tackbönen, sade en prästkollega här-omdagen, kan vi inte använda i vår församling. De som sitter i bänkarna där har faktiskt inget överflöd.

Men vi är ju vana att tänka så. Att vi i kyrkan, vi är de som har, och som ska dela med oss till dem som inget har. Och när flyktingar kommer hit är de behövande, vi vill hjälpa dem, och ge dem trygghet. Som kristna läser vi i Bibeln att vi ska visa gästfrihet.

Men när Nya Testamentets brevskrivare uppmanar sina läsare att visa gästfrihet är det inte ur en trygg position, påpekade professor Ursula Rapp i en workshop om ”The vulnerability of the host”, det sårbara värdskapet, som jag deltog i vid en konferens om kvinnor på flykt som anordnades av IKETH, Interreligiösa konferensen för europeiska kvinnliga teologer, förra året.

Gästfrihet är ett risktagande

Ursula Rapp, som är professor i religionspedagogik vid universitetet i Salzburg och tillika ordförande för IKETH, poängterade att det grekiska ord som översätts med gästfrihet är *filoxenia* som betyder kärlek till främlingen. Det handlar alltså inte om att bjuda sina vänner på middag, utan att ta emot en främling. Hon påpekade att när Hebreerbrevets författare skriver om att visa gästfrihet och besöka dem som sitter i fängelse och blir misshandlade, så handlar det om en situation av förföljelse. De som läste brevet visste att sannolikheten var stor att de själva skulle kunna hamna i fängelse, eller behöva knacka på hos någon okänd och be om skydd och

husrum. Och när någon knackade på dörren visste man inte om det var en trosfrände eller någon från den romerska ockupationsmakten – så att våga öppna dörren och erbjuda gästfrihet var ett risktagande. Men å andra sidan kunde det vara en fråga om liv och död för den som knackade på om dörren öppnades.

”Det har hänt att de som visat gästfrihet har haft änglar till gäster” står det i Hebreerbrevet med en anspelning på Sara och Abraham. Men vad betyder det i det här sammanhanget? Kanske för att vi förändras när vi tar emot främlingen, för att det är ett sätt att förverkliga visionen om ett bättre liv, om Guds rikes förverkligande, menade Ursula Rapp. När Jesus besökte människor i deras hus – ofta då rika människor – så innebar det att deras liv förändrades – en annan variant av det sårbara värdskapet är att vara beredd att förändras.

Vad betyder då det här i vår kontext? Har Bibelns texter om det sårbara värdskapet något att säga oss, som engagerar oss för flyktingar, EU-migranter och andra uppenbart sårbara människor utifrån vår trygga position som medarbetare i en rik majoritetskyrka?

Rädslan för den resurslöse

Jag undrar om inte flyktingarna kan väcka en medvetenhet om vår egen sårbarhet, hur skört vårt liv är, hur lätt det är att förlora allt. Och jag tänker att det är en bakgrund till det främlingshat som vi ser runtomkring oss. Jag läste nyligen en intressant artikel om begreppet aporofobi, fattigdomsrädsla eller fattigdomsavsky (SvD 17 augusti 2017). Enligt teorier-na om aporofobi har det ända sedan

jägar- och samlarsamhället funnits en avsky och rädsla för den resurslösa människan, ofta den som kommer ny till gruppen – för att man inser att denna människa utgör ett problem. Det låter illa, men har faktiskt varit en drivkraft till att skapa så jämlika samhällen som möjligt.

Kan det alltså vara så att hatet mot flyktingar och EU-migranter inte i första hand beror på att de är annorlunda, utan på att de är resurslösa, och därmed hotar jämvikten och välfärden i vårt samhälle? Och det primitiva svaret på detta hot är att vilja kasta ut dem – medan det mer genomtänkta är att genom politisk handling bereda rum för dem.

Jag gissar att de flesta av Svensk kyrkotidnings läsare hör till dem som vill bereda rum för främlingen. Men i vår kyrka, i våra församlingar, finns också de som vill kasta ut dem som kommit hit. Det återstår att se vilket avtryck deras rädsla kommer att sätta i Sverigedemokraternas röstsiffror i kyrkovalet. Vi citerar gärna Bibelns ord ”var inte rädda” – och visst kan det ge tröst och mod att veta att det finns en sådan uppmaning för varje dag på året. ”Have no fear” har varit Europeiska Kyrkokonferensens motto i arbetet för att uppmana kyrkorna att ta sig an flyktingar. Men frågan är om det räcker. Kanske måste vi gå vägen via att erkänna vår egen sårbarhet, vår rädsla inför livets skörhet, vår rädsla för att allt kan tas ifrån oss, för att i Hebreerbrevets anda kunna mana varandra att visa gästfrihet?

Vad är du rädd för?

Kanske ska vi inte börja med uppmaningen ”var inte rädd”, utan starta i frågan ”vad är du rädd för?” och er- »

bjudandet "låt oss tala om våra rädslor". Det är något annat än talet om "att ta människors oro på allvar". Den norska kyrkan har enligt uppgift ett projekt som visserligen heter "Frykt ikke", men som har sitt ursprung i ett telefonsamtal till kyrkans kansli från en man som ville berätta att kände stor rädsla inför flyktinginvandringen. "Men det vågar jag inte säga i församlingen för då blir jag kallad rasist". Den som tog emot samtalet insåg att detta var ett rop som behövde tas på allvar, och det blev startskottet för ett projekt kring hur samtalet om rädslan kan föras.

Kyrkan borde vara den plats där vi kan tala om våra rädslor och mötas i sårbarheten. Kyrkan är en gemenskap

av förlåtna syndare, inte av felfria och modiga hjälpare. Det finns många anledningar till rädsla i vår värld. Tänk om vi tillsammans kunde tala om vår rädsla för muslimer, nazister, Trump, kärnvapen, klimathot, att inte hänga med i teknikutvecklingen på jobbet, åldrandet, mörkret, hundar – ja allt stort och smått som vi fruktar, om vi kunde erkänna för oss själva och varandra att den resurslöse faktiskt väcker en känsla av obehag som vi inte riktigt vill kännas vid, om vi kunde sortera i alla dessa rädslor tillsammans! Då kunde vi kanske komma fram till vad som verkligen hotar och ta till oss Bibelns uppmaning att ändå inte förlamas av fruktan utan försöka bekämpa det – eller leva med det.

Utifrån ett sådant möte i sårbarheten har vi också möjlighet att bli fler som är engagerade i att möta dem som framstod som resurslösa och hotande på ett jämbördigt sätt där det bli tydligt att vi alla är både sårbara och starka.

HELENE EGNELL

Forskningskonferens i Uppsala

The International Society for the Research and Study of Diaconia and Christian Social Practice (ReDi)

inbjuder till en konferens 23-24 November 2017 i Uppsala med temat: "Exhausted Women - Exhausted Welfare. Religion and minorities in the transformations of gender and welfare."

De europeiska välfärdssystemen möter stora utmaningar relaterade till en åldrande befolkning, migration, ändrade familjebildningsmönster och könsroller.

Utmattningsymtom verkar särskilt drabba kvinnor. Konferensen kommer att fokusera på religionens roll och de trosbaserade organisationerna i relation till dessa utmaningar.

Föreläsare är

Professor Hannah Bradby, Uppsala University, sociolog, om hälsa och sjukdom.

Teol.dr. Gunilla Hallonsten, Sv. kyrkan, om global hälsa.

Professor Anne Birgitta Pessi, Helsinki, om medkänsla, altruism och volontärskap.

Professor Stephanie Dietrich, Oslo, om diakoni, ledarskap och ekklesiologi.

Mer information kan ges av ninna.edgardh@crs.uu.se.

Svensk Kyrkotidning

